

Kaçırılan tarihi eserlere sahip çıkan yok

1994 yılında üç parti halinde İsviçre'ye kaçırılan tarihi eserlerle ilgili Türkiye'nin gerekli girişimleri yapmadığı ortaya çıktı

CELAL YILMAZ

İZMİR- Roma dönemi ve İsa'dan önceye ait çok sayıda tarihi eserin 1994 yılında üç ayrı parti halinde Bulgaristan üzerinden İsviçre'ye kaçırıldığı belirtildi. Eserlerden sadece birisinin iadesi istenerek Türkiye'ye getirildi. Kaçırılan eserlerden bir bölümünün Bulgaristan'da, diğerlerinin de İsviçre'de olduğu öğrenildi. Kültür Bakanlığı'nın, söz konusu eserlerle ilgili 3 bakanlık, Emniyet Genel Müdürlüğü ile Interpol'e yazdığı yazılara yanıt alamadığı bildirildi. Sadece Adalet Bakanlığı'ndan verilen yanıtta, sanıklardan birinin İzmir'de tutuklu olduğu vurgulandı. Ancak bu sanığın da bakanlığın saptamasının tersine tahliye edildiği anlaşıldı.

İsviçre'den bir yurttaşın ihbarıyla

önemli bir tarihi eser kaçakçılığı ortaya çıktı. Başta İzmir Arkeoloji Müzesi'nden alınan Romalı kadın heykeli olmak üzere, üç parti halinde yurtdışına çıkarıldığı anlaşılan eserlerle ilgili Türkiye'deki gerekli yasal işlemlerin yerine getirilmediği, yetkili kuruluşların da sorumsuz davrandıkları anlaşıldı. Eserlerin bir bölümüyle ilgili olarak açılan davada yakalanan 2 sanık ise tahliye edildi.

Olay nasıl gelişti?

Tarihi eser kaçakçılığıyla ilgili bilgi veren İzmir 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nin yeminli tercümanı Doç. Dr. Ali Tamer Ürün gelişmeleri şöyle anlattı: "Olay, İzmir'den bir kadın heykelinin çalınması ve İsviçre'de bulunup geri getirilmesiyle başlıyor. İsviçre'den ve Bulgaristan Interpolü'nden gönderilen bel-

gelerden antik eser kaçakçılığının sadece bir heykel olmadığı da ortaya çıkıyor. Bundan çok daha fazla eserin Türkiye'den kaçırıldığı bildiriliyor. İzmir'den alınan Roma dönemi mermer kadın heykeli, Mustafa Tevfik Saltuk tarafından 'Saltuk Turizm'in otobüsüne, Sofya'ya götürülmek üzere veriliyor. Otobüs şoförü Cengiz Yağz bu eseri Bulgaristan'a götürerek uçakla İsviçre'ye gönderiyor. Bu ülkedeki alıcının adı Gönül Telliagaoglu. Alıcının adresi olarak Nefer Antik Sanat Galerisi görünüyor. Heykelin Zürih'e varış tarihi 9 Mart 1994. Ancak daha sonra yine aynı yoldan Gönül Telliagaoglu'na 6 Nisan 1994'te antik mermer boğa kabartması gönderiliyor. Bu arada Bulgaristan'a BMW otomobile giriş yapan, Sofya'da ise Mercedes'le yakalanan Mustafa Tevfik Saltuk'ın evinde polis-

yaptığı aramada 46 parça tarihi eser ele geçiriliyor. Bu gelişmelerin ardından araştırmalar derinleştiriliyor. Türkiye'den 25 Nisan 1994 tarihinde üçüncü parti olarak 4 sandık ve 8 koli halinde 2100 kilogram antik eser Bulgaristan üzerinden İsviçre'ye aktarılıyor. İlk partideki kadın heykelinin ağırlığının 110 kilogram olduğu göz önüne alınırsa, bu heykel büyüklüğünde en az 20 adet tarihi eserin yurtdışına kaçırıldığı rahatlıkla söylenebilir."

Doç. Dr. Ali Tamer Ürün konuya ilişkin düzenlediği raporunu 16 Ocak 1996 tarihinde Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne gönderdiğini de söyledi.

Öte yandan Bulgaristan'da yakalanan ve dökümü Türk Interpolü'ne bildirilen tarihi eserler şunlar:

İkon ve ikonalar: Meryemana (19. yüzyıl), Meryemana (metal işlemeli ve 19. yüzyıl), Saint Dimitri (19. yüzyıl), İsa (metal işlemeli), haç üzerinde İsa (19. yüzyıl), iki adet haç (9. ve 10. yüzyıl), Roma döneminden kalma antik yüzük, gümüş heykel ve altın süs eşyaları, üç bronz heykel, gümüş kaplı 10 adet sikke, 60x70 cm boyutlarında Trakyalı atlı figürü gösteren mermer kabartma, İsa'dan önce 30. ve 20. yüzyıllardan kalma 18 adet mermer idol (tanrıça) heykeli.

Bulgar polisi tarafından nasıl serbest bırakıldığı ve Türkiye'ye nasıl geldiği bilinmeyen tarihi eser kaçakçısı Mustafa Tevfik Saltuk, daha sonra yakalandı. Ancak İzmir 4. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki 27 Temmuz 1996 tarihli ilk duruşmada tahliye edildi. Saltuk'la birlikte ara-

nan ve ilk parti tarihi eseri "Saltuk Turizm'e ait otobüsle Bulgaristan'a; Sofya'dan da İsviçre'ye gönderen şoför Cengiz Yağz da 9 Aralık 1996'da çıkarıldığı aynı mahkemede tahliye edildi. Sanıklar mahkemedeki ifadelerinde olayla ilgilerinin olmadığını söyledi.

Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürü Mehmet Akif Işık, olayla ilgili üzerlerine düşeni yaptıklarını belirterek "Tarihi eserlerin geri getirilmesine ilişkin yasal girişimler Dışişleri, İçişleri, Adalet Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Interpol Daire Başkanlığı'nın görev alanı içindedir. Bize iletilen tüm belge ve bilgiler bu kurumlara ulaştırılmıştır. Ancak 1996 yılının Şubat ve Haziran ayında gönderdiğimiz iki yazıya sadece Adalet Bakanlığı'ndan yanıt geldi" dedi.